

Tjenstedirektiv- høringen

Nr. 1. mars 2007

Forfatter: Morten Harper,
Cathrine Amundsen og
Heming Olaussen

Kategori: EØS

Stikkord:
-tjenstedirektivet
-høringsuttalelser
-konsekvensutredning

Bakgrunn:
Her presenteres innholdet
i høringsuttalelsene
om tjenstedirektivet
(høringsfrist 22. februar).

Det er, ifølge listen på NHDs nettsider, kommet inn totalt 100 uttalelser.

Det er hele 71 av uttalelsene som krever konsekvensvurdering og/eller veto. En del av uttalelsene kommer fra samme organisasjon, med Nei til EU i spissen. Det er 20 ulike instanser (organisasjoner, etater, også et par privatpersoner) som krever konsekvensvurdering. 21 krever veto. **Altså totalt 41 ulike instanser krever veto og/eller KU.**

19 av instansene sier et uforbeholdent eller klart ja til implementering.

4 av instansene reiser en del spørsmål uten å si noe om konsekvensvurdering. De gir heller ikke noen klar støtte til implementering og er lagt i kategorien «verken/eller». I tillegg er det 6 av instansene som bare melder at de ikke har noen merknader. Det er altså 10 av instansene som ikke tar stilling i sitt svar.

De «viktigste» instansene som krever konsekvensutredning er:

Finansdepartementet
Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
KS – Kommunenes Sentralforbund
LO – Landsorganisasjonen
NITO
YS – Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Av de som krever veto (reservasjon) nevnes:

Attac
AUF
Nei til EU
Norges Bondelag
Senterungdommen

Høringsinstansenes syn - oversikt

Høringsinstansene er nedenfor sortert i fire grupper: ja til implementering, verken/eller, ja til konsekvensvurdering, ja til veto og ikke merknader. Flere av instansene som krever veto påpeker også behovet for en konsekvensutredning, i noen tilfeller formulert slik at de ønsker veto hvis det ikke gjøres en utredning.

Ja til implementering - 19

Akademikerne

Arbeidsgiverforeningen NAVO

Brønnøysundregistrene

Den norske revisorforening

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap,

Euro Info Centre Øst (EIC Øst)

Europabevegelsen

Finansnærings Hovedorganisasjon (FNH),

Handels- og Servicenærings Hovedorganisasjon (HSH)

Helse- og omsorgsdepartementet

Juristenes Rettshjelpforening

Justervesenet

Kunnskapsdepartementet - INGEN ENDRINGER PÅ DERES OMRÅDE

Mattilsynet - merknader - AT EKSISTERENDE EØS-REGELVERK GÅR FORAN

Norsk vann og avløp - (NORVAR) - merknader

(pdf-format) - NOEN SPØRSMÅL

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) - merknader (pdf-format)

Oslo kommune, Byrådsavdeling for næring og kultur - merknader (pdf-format)

Sjøfartsdirektoratet - merknader (pdf-format)

Standard Norge - merknader (pdf-format)

Verken/eller - 4

Barne- og likestillingsdepartementet

Miljøverndepartementet - merknader (pdf-format)

Samferdselsdepartementet - merknader (pdf-format)

Vannbevegelsen - folkebevegelsen for bevaring av vann som fellesgode - merknader (pdf-format) - FINNER HØRINGEN LITE DEMOKRATISK

Ja til konsekvensvurdering - 27 (antall ulike: 20)

Daabous, Sissel W.

Fagforbundet, Sortland - merknader (pdf-format)

Fagforbundet for Industri og Energi - merknader (pdf-format)

Finansdepartementet - merknader (pdf-format)

Hovedorganisasjonen for universitets- og

høyskoleutdannede - Unio - merknader

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet (HRAF) - avd. 2 Sør-Trøndelag

Justis- og politidepartementet - merknader (pdf-format)

Kommunal- og regionaldepartementet - merknader (pdf-format)

Kommunenes Sentralforbund (KS) - merknader (pdf-format)

Landsorganisasjonen i Norge (LO) - merknader (pdf-format)

Landsorganisasjonen i Norge (LO), Larvik og Lardal - merknader (pdf-format)

Langeland, Ole Å - merknader (pdf-format)

Norges Ingeniør- og Teknologiorganisasjon (NITO) - merknader (pdf-format)

Norges Kommunistiske Parti (NKP), Østfold - merknader (pdf-format)

Oslo Håndverks- og Industrieforening - merknader (pdf-format)

Populus - studieforbundet folkeopplysning - merknader (pdf-format)

Senterpartiet (Sp), Akershus - merknader (pdf-format)

Senterpartiet (Sp), Ringsaker - merknader (pdf-format)

Senterpartiet (Sp), Vest-Agder - merknader (pdf-format)

Senterungdommen, Grue - merknader (pdf-format)

Senterungdommen, Hedmark - merknader (pdf-format)

Sosialistisk Venstreparti (SV), Hedmark - merknader

(pdf-format) - vedlegg (pdf-format)

Sosialistisk Venstreparti (SV), Oppland - merknader

(pdf-format) - vedlegg (pdf-format)
Sosialistisk Venstreparti (SV), Oslo - merknader (pdf-format)
Velferdstinget i Oslo - merknader (pdf-format)
Venstre (V), Østfold - merknader (pdf-format)
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - merknader (pdf-format)

Ja til veto - 44 (ulike: 21)

Aksjon Bygde-Norge (ABN)
ATTAC - merknader (pdf-format)
Aksjon Bygde-Norge (ABN) - merknader (pdf-format)
Arbeidernes Kommunistparti (AKP) - merknader (pdf-format)
Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF) - merknader (pdf-format) - vedlegg (pdf-format)
Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF), sentralstyre - merknader (pdf-format)
Fagforbundet Lillehammer avd. 59 - merknader (pdf-format)
Fagforbundet, Private virksomheter - Oslo - merknader (pdf-format)
Fagforbundet Buss- og Sporveisbetjeningens Forening, Trondheim - merknader (pdf-format)
Forbundet for Ledelse og Teknikk, avd. 086
Høyanger - merknader (pdf-format)
Fritt Norden - Norge - merknader (pdf-format)
International Workers of the World
Kystpartiet - merknader (pdf-format)
Landskonferansen for murere og murarbeidere - merknader (pdf-format)
Landsorganisasjonen i Norge (LO), Vesterålen - merknader (pdf-format)
Landsorganisasjonen i Norge (LO), Ytre Helgeland - merknader (pdf-format)
Landsorganisasjonen i Norge (LO), Ytre Sogn - merknader (pdf-format)
Landsorganisasjonen i Norge (LO), Trondheim - merknader (pdf-format)
Nei til EU - merknader (pdf-format) - vedlegg 1 (pdf-format) - vedlegg 2 (pdf-format)
Nei til EU, Akershus - merknader (pdf-format) - vedlegg 1 (pdf-format) -
Nei til EU, Aust-Agder - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Bamble - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Harstad - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Høyanger - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Nøtterøy/Tjøme og Tønsberg - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Sarpsborg lokallag - merknader (pdf-format) - vedlegg (pdf-format)
Nei til EU, Tromsø - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Vest-Agder - merknader (pdf-format) - vedlegg (pdf-format)
Nei til EU, Voss - merknader (pdf-format)
Nei til EU, Åmli - merknader (pdf-format)
Norges Bondelag - merknader (pdf-format)
Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Sogn- og Fjordane - merknader (pdf-format)
Norsk Tjenestemannslag (NTL), Høgskolen i Sør-Trøndelag - merknader (pdf-format)
Organisasjon for Administrative, Ledende og Tekniske stillinger (ALT Høyanger)
Raud Valallianse (RV), Høyanger - merknader (pdf-format)
Raud Valallianse (RV), Sogn og Fjordane - merknader (pdf-format)
Rød Valgallianse (RV) - merknader (pdf-format)
Rød Valgallianse (RV), Bamble - merknader (pdf-format)
Rød Valgallianse (RV), Nordland - merknader (pdf-format)
Rød Valgallianse (RV), Telemark - merknader (pdf-format)
Senterungdommen, Sentralt - merknader (pdf-format)
Sosialistisk Venstreparti (SV), Nord-Trøndelag - merknader (pdf-format)
Sosialistisk Venstreparti (SV), Østfold - merknader (pdf-format)
Ungdom mot EU - merknader (pdf-format)

Ikke merknader - 6

Fornyings- og administrasjonsdepartementet - ikke merknader
Innovasjon Norge
Kultur- og kirke departementet - ikke merknader
Oljedirektoratet - ingen kommentarer
Statens legemiddelverk - ikke merknader
Utenriksdepartementet - ikke kommentarer

Uvalgte utdrag fra noen av høringsuttalelsene

Barne- og likestillingsdepartementet, peker på mulige uheldige konsekvenser av innhold i artikkel 16. Oppsummering av deres uttalelse:

Om forbrukerhensyn:

I direktivets artikkel 3 nr. 2 fastslås at direktivet ikke berører internasjonale privatrettslige regler, i særdeleshet regler som kommer til anvendelse på plikter i og utenfor kontrakts-forholdet. Direktivet presumeres i fortalen punkt 32 å være i overensstemmelse med annet EØS-regelverk som beskytter forbrukerinteresser. I tillegg er det i artikkel 3 nr. 1 slått fast at hvis det er motstrid mellom tjenstedirektivet og annet fellesskapsregelverk som regulerer særlige sektorer, vil sektorregelverket gå foran. Etter dette antas det at direktivet i liten grad vil berøre norske forbrukeres rettigheter i avtaler om tjenester også når de er levert fra tjensteytere i andre EØS-land. I visse sammenhenger vil det imidlertid kunne ha uheldige sider at forbrukerhensyn ikke er blant de hensyn som etter art. 16,3 legitimerer unntak fra forbudet mot å stille krav til leverandører av tjenester over landegrensene. Et eksempel er at det synes som om norske myndigheter ikke vil kunne stille krav om norsk inkassobevilling til inkassoselskaper som opererer fra andre EØS-land overfor norske forbrukere.

Om informasjonskrav:

Det må vurderes nærmere i hvor stor grad det er nødvendig å endre gjeldende lovgivning for å gjennomføre tjenstedirektivets informasjonskrav.

I det omtalte pkt. 32 i fortalen til tjenstedirektivet om direktivets overensstemmelse med annen fellesskapsrett om forbrukervern er direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis overfor forbrukere spesielt nevnt. Departementet arbeider for tiden med å gjennomføre direktivet i norsk rett gjennom endringer i markedsføringsloven. Det er flere sider ved forholdet mellom de to direktivene og tjenstedirektivets forhold til markedsføringsloven som må vurderes nærmere. Informasjon som omtalt i tjenstedirektivets artikkel 22 skal gis til tjenstemottakere enten de er forbrukere eller næringsdrivende, i motsetning til markedsføringsloven og direktivet om urimelig handelspraksis som begge er begrenset til å gjelde informasjon til forbrukerne. BLD er ikke kjent med at det i dagens norske lovverk finnes tilsvarende opplysningsplikt der mottakere av tjenester er næringsdrivende, eller hjemmel for å pålegge slik plikt.

Europabevegelsen, vil anbefale at Tjenstedirektivet tas inn i EØSavtalen og at man ved utformingen av lov- og regelverket klargjør de områdene i direktivet som kan være uklare, f.eks i forhold til Arbeidsrettens kompetanse, siden Arbeidsretten er unntatt fra dette direktivet.

Europabevegelsen legger til grunn at tjenstedirektivet ikke inneholder bestemmelser som hindrer nasjonale tiltak mot sosial dumping.

Finansdepartementet, Tjenstedirektivet vil, innenfor Finansdepartementets ansvars-område, få anvendelse for eiendomsmeglings- og regnskapsføringstjenester. Det er etter Finansdepartementets vurdering nødvendig å utrede videre om og i hvilken grad reguleringen av eiendomsmeglings- og regnskapsføringstjenester må endres som følge av tjenstedirektivets krav. Kredittilsynet er gitt i oppdrag å utrede dette, med frist 1. september 2007.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH), mener direktivets virkninger avhenger mye av EFdomstolens tolkning og at «barberingen» av direktivet gjør at det ikke kan få så store positive virkninger som intensjonen var i begynnelsen. Advarer mot konsekvensene for Norges samarbeid med via EØS om ikke Norge er positive og innfører direktivet.

HSH mener det er svært viktig at myndighetene raskt får implementert tjenstedirektivet i EØSavtalen. Et mer oversiktlig og mindre komplisert regelverk vil gjøre det lettere for norske virksomheter å eksportere og importere tjenester. Direktivet vil også gjøre det enklere og rimeligere for virksomheter å etablere seg i andre land i og med at den nasjonale godkjenningen vil bli akseptert. For kjøperne av tjenester er direktivet og implementeringen av dette viktig for å få bedre informasjon om tjenestene samt for å redusere dagens usikkerhet med hensyn til klageadgang og hvilke rettigheter som gjelder i forhold til erstatning. Tjenstedirektivet ble hardt beskåret etter at EU-Kommisjonen fulgte opp EU-Parlamentets endringer fra februar 2006 og både begrenset virkeområdet for direktivet og fjernet det såkalte opprinnelsesprinsippet. Det er nå konstatert at EUs utestasjoningsdirektiv vil gå foran tjenstedirektivet, og dermed er utestasjonerte arbeidstakere sikret sosiale rettigheter på like vilkår med nasjonale arbeidstakere. Direktivet vil ikke påvirke arbeidsmarkedsbestemmelser slik de framkommer i nasjonal lovgivning eller praksis. Utenlandske arbeidstakere vil således ikke kunne komme å jobbe i Norge uten noen form for regulering av helse, miljø, sikkerhet og lønn slik det har vært hevdet i skrekkehistorier fra motstanderne av direktivet.

Etter HSHs oppfatning innebærer "barberingen" av direktivet at det ikke vil komme til å gi de økonomiske gevinstene det i utgangspunktet var beregnet til å kunne gi. Direktivets positive virkning for tjenstemarkedet avhenger også i stor grad av om det legges opp til en restriktiv lovtolkning i EU-domstolen og ESA mht et medlemslands adgang til å hindre andre medlemslands tjenestetilbydere tilgang og fri utøvelse av tjenester på dette landets territorium.

Helse- og omsorgsdepartementet, det er grunn til å tro at tjenstedirektivet ikke vil få konsekvenser av betydning for norske alkoholpolitiske virkemidler.

Justis- og politidepartementet

Bestemmelsene i kapittel II avsnitt 1 om godkjenninger må vurderes opp mot forvaltningslovens bestemmelser. Dette gjelder særlig artikkel 13. nr. 4 hvor hovedregelen er at en godkjenning skal anses for å være innvilget dersom en på forhånd fastsatt saksbehandlingsfrist er overskredet. Selv om det finnes enkelte eksempler på at saksbehandlingsfrister har slik effekt i norsk rett, er den klare hovedregelen i norsk forvaltningsrett at overskridelse av saksbehandlingsfrister ikke medfører slike rettsvirkninger. Artikkel 7 om rett til informasjon må vurderes opp mot bestemmelsen om veiledningsplikt i forvaltningsloven, først og fremst § 11. Bestemmelsene i kapittel II avsnitt 2 om krav som er forbudt eller underlagt evaluering reiser enkelte spørsmål i forhold til domstollovens bestemmelser om organisering av advokatvirksomhet. Dette må vurderes nærmere. Det må også vurderes nærmere om det er behov for justeringer i domstollovens og advokatforskrifters regler om plikten til å stille sikkerhet for den som driver advokatvirksomhet eller yter rettsråd etter domstollovens § 218. Etter en første gjennomgang av direktivet synes det imidlertid ikke å være motstrid mellom direktivet og de norske reglene på dette punkt. Det er også nødvendig å vurdere nærmere om bestemmelsene i kapittel N avsnitt 1 om frihet til å yte tjenester gjør det nødvendig med endringer i inkassolovgivningen.

Kommunal- og regionaldepartementet

Tjenstedirektivet er et omfattende og komplekst direktiv som berører mange samfunnsspørsmål, blant annet sosial dumping, muligheten til å opprettholde nasjonale standarder og lovverk, samt forbrukerrettigheter. Det vedtatte direktivet er uklart på flere områder. For å unngå ubehaglige overraskelser i ettertid er det behov for mer kunnskap om hvilke konsekvenser tjenstedirektivet vil ha for Norge.

LO, foruten å gjengi representantskapets vedtak redegjør uttalelsen for ti sentrale tiltak mot sosial dumping.

Miljøverndepartementet

Konkret ser Miljøverndepartementet behov for å gjennomgå vilkårene for tillatelser i kapittel III. Disse berører konsesjonsordningene innenfor

miljøvernregelverket, for eksempel visse sider av forurensningsloven. I denne forbindelse er det nødvendig å gå igjennom implikasjonene og praktisering av artikkel 13 nr 4 som bestemmer at en tillatelse skal være ansett gitt dersom en forhåndsfastsatt saksbehandlingsfrist oversittes.

NHO

Direktivet inneholder ingen substansielle juridiske endringer i forhold til EØS-avtalens og EF-traktatens generelle bestemmelser om fri bevegelse av tjenester. Imidlertid innfører direktivet en rekke bestemmelser av teknisk og administrativ karakter. Det er en rekke tiltak som må settes i gang på nasjonalt nivå før 28. desember 2009, som er fristen for nasjonal implementering (også i EFTA/EØS-landene). Flere land har derfor allerede startet forberedelsene til implementering av direktivet.

Sjøfartsdirektoratet

Tjenester innenfor de områder Sjøfartsdirektoratet forvalter, er blant annet klassifisering av skip, men dette faller utenfor tjenstedirektivet ettersom det er regulert av særskilt direktiv. Krav til sertifisering av fritidsbåter og skipsutstyr gjelder produkter, og ikke tjenester, og faller også utenfor tjenstedirektivets anvendelsesområde. Videre vil krav om godkjenning av faglige kvalifikasjoner ikke bli påvirket av tjenstedirektivet.

Standard Norge

Imidlertid vil vi peke på at EU kommisjonen allerede har tatt opp med den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN, behovet for europeiske standarder som kan bidra til grenseoverskridende handel med tjenester innenfor EU/EØS. I CEN er det derfor igangsatt et større utredningsprosjekt på tjenestesiden på bakgrunn av to mandater fra EU/EFTA. Det skal gjøres en kartlegging av behovet for europeiske standarder innenfor 11 definerte områder. Dette arbeidet vil forhåpentligvis resultere i igangsetting av en rekke standardiseringsprosjekter innenfor disse områdene. EU/EFTA har bevilget tilsammen 1,8 millioner Euro til denne studien.

Samferdselsdepartementet

Samferdselsdepartementet er oppteken av at regelverket og handhevinga av det på dette området [sosial dumping] må styrkjast, og ikkje svekkjast. Det er avgjerande for ei sunn utvikling i entreprenørbransjen og i tilhøvet mellom bransjen og styresmaktene i sektoren at rommet for slik styrking ikkje kan verta innskrenka som følge av ei eventuell norsk overtaking av direktivet.

Alle høringsuttalelsene kan leses i sin helhet på NHD (Nærings- og handelsdepartementet) sine nettsider: www.regjeringen.no/nb/dep/nhd.html?id=709